

i Det Nye Teater med oppføring av „12 edsvorne menn“. Etter fremføringen av stykket var det en livlig debatt om de spørsmål som stykket reiste.

På årsmøtet 30. november holdt konsulent Idar Møglestue foredrag over emnet „Botsfengselsfangene 1920—39. Deres kriminalitet og bakgrunn“ (en statistisk bearbeidelse av materialet i overlege Scharffenbergs legejournaler). I debatten etter foredraget deltok professor Andenæs og inspektør Kolstad. — På årsmøtet ble det holdt valg, som førte til følgende sammensetning av det nye styre:

Høyesterettsdommer Trygve Leivestad (formann), politiadjutant Hans Helle, sekretær Else Oseid, overlege Thorbjørn Kjølstad, forskningsstipendiat Helge Røstad og underdirektør Bjørn Dokmo, med sistnevnte som ny sekretær. H. R.

KRIMINALPOLITISKA SÄLLSKAPET I GÖTEBORG

har under 1959 hållit två sammanträden, varvid behandlats följande ämnen: 2/2 „Det asociala ungdomsklientelet“ (inledare: fil. doktor Paul Lindblom, Lund) samt 20/3 „Om skyddsvärnets inackorderingshem i Göteborg“ (inledare: byråföreståndaren Gösta Detterborg, Göteborg).

Sällskapetets angelägenheter handhavas av en möteskommitté, som under 1959 utgjorts av följande personer: lagmannen Einar Holm, överläkaren Torsten S:son Frey, assistenten hos barnavårdsnämnden Ella Högmärk samt statsåklagaren Mårten Stiernström. Mötesförhandlingarna ledas av en för varje sammanträde utsedd ordförande. Sällskapet hade vid 1959 års utgång 68 ledamöter. M. S.

Litteratur

Pittman, David og *C. Wayne Gordon*: *Revolving door. A study of the chronic police case inebriate.* Glencoe 1958. 154 s.

Det aller beste ved denne boken er dens tittel: Svingdøren — en treffende karakteristikk av den alkoholiserete løsgjengers forhold til reaksjonssystemet.

Undersøkerne har tatt for seg 187 personer fengslet i minst 30 dager p. g. a. gjentatte tilfelle av beruselse på offentlig sted. Det er foretatt undersøkelse av helseforhold og sosial bakgrunn og materialet er bearbeidet fra en sosiologisk synsvinkel. Arbeidets hovedhypotese er at klientelet representerer en høy grad av „undersosialisering“. Med det mener forfatterne at deres livshistorie er preget av meget begrenset deltakelse i alle de primærgrupper som er nødvendige for personlighetsutviklingen og likeledes av minimal deltakelse i alle andre former for sosialt liv.

Forfatterne finner at deres resultater styrker hypotesen, men det er vanskelig å føle seg overbevist. De har intet skikkelig kontroll-

materiale, og det er i det hele tatt tvilsomt om deres metode er brukbar for de spørsmål de reiser. Opplysningene om barndomsmiljøet er basert på informantenes eget utsagn om sin fjerne fortid, og det er vel all grunn til å tro at et liv i svingdører også virker forvirrende på barndomsbildet.

Opplysningene om den senere tilværelsen er av større interesse. Man får inntrykk av en tilværelse preget av stadige nederlag og etterfølgende tilbaketrekning. Et sluttkapitel om hva som kan gjøres peker ikke på noe egentlig nytt, men på tanker som det nå er på høy tid å få prøvet i et tilnærmet kontrollert eksperiment. *Nils Christie.*

E. Stengel and Nancy G. Cook: Attempted Suicide, Maudsly Monographs nr. 4. Institute of Psychiatry. Chapman and Hall, London 1958. 136 s. 25 sh.

At det moderne bylivs belastninger er skyld i det forøgede antal registrerede selvmord benægtes af den nylig afdøde fremtrædende psykiater Ziilborg, der henviste til fejlagtige statistiske data og tværtimod antog, at det moderne menneske har færre selvmordstilskyndelser i forhold til sine primitive forfædre. Dette må dog forblive et postulat.

Den retrograde psykiatriske analyse af motiver til fuldførte selvmord er utilfredsstillende, og den hidtidige viden har ikke bidraget til at formindske antallet af selvmord. I England og Wales har der i sindssygehospitaller i årene 1920—47 ret uforandret været ca. 50 selvmord pr. 100.000 indlagte patienter. Det foreliggende arbejde består i en analyse af et stort antal selvmordsforsøg i London og en grundig efterundersøgelse nogle år senere. Man har søgt at belyse den sociale situation under selvmordsforsøget og ligeledes dets virkning på den pågældendes senere sociale situation. Også omgivelsernes og samfundets reaktioner på selvmordsforsøget forsøger man at analysere. — Arbejdet er gennemført med stringens, og resultaterne er vel funderede og klart formulerede.

Forfatterne finder ingen tegn til, at man af selvmordsforsøgets farlighed eller af forsøgets alvor kan slutte til risikoen for nyt forsøg. Kun 14 % af de, der havde forsøgt selvmord, gennemførte senere selvmord. Som det mest karakteristiske fremhæves, at selvmordsforsøg i almindelighed er en appel om hjælp, og at der derfor ikke er grund til at skelne mellem tilfælde, hvor denne påkaldelse er den pågældende bevidst (de mere hysterisk betonedede) og de, hvor dette ikke er tilfældet. Ofte opnås en form for hjælp eller en løsning af en hidtil uløselig konflikt. Suicidalforsøget ses som en slags social udløsningsmekanisme, analogt med, hvad man har iagttaget i dyrepsykologien og ligestilles med en slags „jærnbyrd“. En skizofren ønskede at teste om gud ville, at han skulle leve eller dø, og det antages, at noget analogt har betydning i mange tilfælde. Den sociale virkning svarer til, at man vælger enten at dø eller at opnå en afgørende ændring i den

livssituation, de mellemmenneskelige forhold, der var utålelige. Selvdstruktionen presses således i baggrunden. For patienterne selv er der ofte tale om en slags død og genopståelse, en ny tilværelses begyndelse.

Følgen af en sådan opfattelse er et krav om ikke blot at behandle den aktuelle psykopatologiske tilstand, der iagttages, men at foretage en omhyggelig analyse af de social-psykologiske forhold patienten levede i og vel vender tilbage til.

Af det korte referat fremgår det forhåbentlig, at det er værd at beskæftige sig med denne bog. Måske Stengel her giver en mulighed for en bedre forståelse af det påfaldende store antal selvmord og selvmordsforsøg i det sociale Danmark, hvor man i velfærdsstaten er tiltagende indstillet på at søge og i vid udstrækning få hjælp udefra, når denne er påkrævet. Dette er imidlertid ren spekulation, som det dog nok var værd at efterprøve.

Georg K. Stürup.

W. J. H. Sprott: Human Groups. Penquin Books (Pelican) Harmondsworth, Middlesex, 1958. 219 s.

Den engelske socialpsykolog og sociolog, professor i filosofi ved Nottingham University, *W. J. H. Sprott* har til sine lærebøger i sociologi og socialpsykologi føjet denne instruktive og velskrevne oversigt over vor viden om menneskelig gruppeadfærd med særligt henblik på mindre grupper. Bogen slutter sig til rækken af fortræffelige småbøger i „The Pelican Psychology Series“, *J. A. C. Browns* „The Social Psychology of Industry“ i samme serie kompletterer Sprotts bog på det praktisk vigtige område, man kunne kalde arbejdspladsens sociologi eller socialpsykologi.

Ligesom herhjemme *Hoeck-Gradenwitz* vil Sprott snarere placere socialpsykologien (og gruppedynamikken) i det psykologiske end i det sociologiske fagområde, men hans behandling af emnerne og hans tidligere litterære virksomhed synes at vise, at han i lige grad er bevandret i begge discipliner.

Det er karakteristisk for Sprotts fremstilling i denne bog, at han — med rette — fremhæver psykologen *Kurt Lewin* og sociologen *George C. Homans* som de mest frugtbare smågruppeteoretikere og -forskere. Han har nærværende anmelders fulde tilslutning, når han i sin præsentation af Homans udtaler: „Without doubt the most illuminating book on group-psychology published in the last few years is The Human Group (1950) by Professor George C. Homans of Harvard University. Like the work of Lewin and his followers it is important for its contribution to social-psychological theory.“

Sprotts bog er klart disponeret og fornøjeligt skrevet på et let forståeligt engelsk, frit for alt for meget af den videnskabelige jargon, han bebrejder flere af sine amerikanske kolleger.

I første kapitel (14 s.) afgrænses området for forfatterens fremstilling til særligt at angå primærgrupper, der normalt er karakteriseret

ved ansigt-til-ansigt kontakter. Han definerer en gruppe i socialpsy-kologisk (sociologisk) forstand som „en flerhed af personer, der i en given sammenhæng (context) har større indbyrdes interaktion (samhandling, samkvem) end de har interaktion med andre“. Sprott betragter dog ikke interaktionskriteriet som det eneste, han akcepterer også kriterierne: vi-følelse (dog kun sekundært), fælles mål og ad-færdsnormer.

Kapitel 2 (16 s.) handler om gruppens medlemmer og har til for-mål at påvise, at de karakteristika, der, fra blot at være „tobenede uden fjer“, gør os til menneskelige væsener, på en eller anden måde er afledet af interaktionen med andre. I sin fremstilling på dette punkt støtter Sprott sig på litteraturen om individets (barnets) soci-alisering, navnlig forfattere som *Piaget*, *Gesell*, *Kingsley Davis* og ikke mindst *George H. Mead*: *Mind, Self and Society*, og han anfører de sædvanlige Mowgli-eksempler (ulve-børn) Nürnbergdrengen etc., der viser, hvorledes børn, som er berøvet social kontakt med mennesker, vokser op så at sige uden andre menneskelige træk end legemsformen. Forfatteren drøfter i dette kapitel personlighedens udformning, indi-vidualisme, konformisme og refererer til morsomme teorier som *Ries-mans* (innerdirected versus otherdirected types) og interessante ex-perimenter som *Lippitts* og *Whites* med børn, der underkastes forsøg med autoritær ledelse, demokratisk ledelse, og slet ingen ledelse. Sprott gør her kort — i senere kapitler mere indgående — op med forskellige misforståelser hos såvel fagfæller som lægfolk.

3. kapitel (18 s.) er helliget smågruppetudiernes teknik og metode i grove træk:

1. *Iagttagelse* af virkelige grupper, herunder deltagerobservation (participant observation).

2. *Experimenter*. Forfatteren fremhæver her, at der naturligvis er grænser for, hvilke eksperimenter, der overhovedet kan iværksættes med mennesker. I kapitlerne 7—9 kommer forfatteren iøvrigt nærmere ind på forskellige gruppeexperimente.

3. *Sociometri*. Her omtales kort *Morenos* metode til måling og dia-grammatisk fremstilling af gruppestruktur med hensyn til medlem-mernes indbyrdes præferencer: par, klikker, isolater og stjerner (me-get populære medlemmer).

4. *Feltteori og topologi*. Dette er mindre en undersøgelsesteknik end et særligt begrebssystem, et syn på socialpsykologien fremsat af Kurt Lewin, der udgik fra Gestaltretningen i Tyskland og selv oprin-deligt var uddannet som fysiker. Deraf formentlig hans tilbøjelighed til at tale om sociale situationer i forbindelse med kraft-felter i analo-gi med elektroteknisk sprogbrug, og hans topologiske fremstillings-form efter forbillede i matematisk topologi.

5. *George C. Homans*. Forfatteren forsøger her en kort beskrivelse af Homans' teori, som den er bygget op over: sentiments (motiver, holdninger) aktivitet og interaktion hos gruppedlemmerne, der

virker i og influeres af gruppernes ydre og indre systemer. Sprotts fremstilling af Homans er kort og klar, men det er et spørgsmål, hvor meget læsere, der ikke i forvejen er fortrolig med Homans, har ud af den. Sprott anbefaler da også sine læsere at gå direkte til kilden.

Bogens første 3 kapitler, som ovenfor er beskrevet, er nærmest at betragte som en almindelig del, medens kapitlerne 4 til 10 udgør en speciel del og kapitel 11 handler om socialpsykologiens praktiske anvendelse — hvad kan det bruges til?

I kapitlerne 4, 5 og 6 behandler Sprott, hvad han kalder permanente smågrupper af den type, som giver spillerum for mange forskellige af medlemmernes interesser og aktiviteter — familien (17 s.) landsbyen (15 s.) og bynaboskabet (16 s.). De mere specielle og interesse- og aktivitetsmæssigt mere ensidige såsom arbejdsgruppen lader Sprott ligge, bl. a. under henvisning til Browns foran omtalte bog.

Kapitlerne 7, 8 og 9 behandler følgende emner, der har været gjort til genstand for experimentelle undersøgelser: Samarbejdsproblemer (14 s.), kommunikation og interaktionsmønster (17 s.) og gruppestruktur (22 s.).

Spørgsmålene er belyst gennem udvalgte eksempler, der stort set forekommer dækkende. Blandt de mest kendte af de citerede experimentatorer kan nævnes: *Allport*, *Thorndike*, *Sherif*, *Bavelas*, *Bales*, *French* og *Lippitt* m. fl.

Da ikke alle grupper af betydning med sikkerhed kan placeres i en af de kategorier, der er behandlet i kapitlerne 4—9 eller i Browns bog om industrielle grupper, tager forfatteren i kapitel 10 (21 sider) følgende gruppeproblemer op til drøftelse: Massen, tilhører-tilskuergruppen, gruppen under pres: Patienter, soldater, krigsfanger, koncentrationslejr-fanger og fængselsfanger.

I det 11. og afsluttende kapitel diskuterer forfatteren på ca. 18 s., hvad gruppestudier — særligt gruppedynamiske eksperimenter kan bruges til.

Litteraturhenvisninger er ordnet kapitelvis på siderne 201—13, og bogen slutter med et nødtørftigt index.

Sprotts bog er en fortræffelig introduktion til studiet af smågrupper, og den giver en udmærket oversigt over væsentlige dele af emnet. Ganske vist savner man et afsnit om arbejdspladsens grupper, og indexet bag i bogen er utilstrækkeligt, endelig forekommer placeringen af litteraturhenvisningerne mindre hensigtsmæssig. De bør enten placeres efter hvert kapitel i umiddelbar tilknytning til dette, evt. som fodnoter, eller også bag i bogen, men ordnes fortløbende kronologisk eller alfabetisk og ikke som her efter kapitler.

Så vidt vides arbejdes der på den sociale skole i København på en oversættelse til dansk af Sprotts bog — et initiativ, der kun kan hilses med glæde. Bogen vil være et værdifuldt supplement til *Hoeck-Gradenwitz'* socialpsykologiske betragtninger i „Individ, Gruppe, Samfund“ og *Erik Høghs* lærebøger i sociologi.

Preben Wolf.